

verslag

Plenaire vergadering Financial Action Task Force (FATF)
oktober 2022

Vergaderdatum	19-21 oktober 2022
Aanwezig	Vertegenwoordigers van het Ministerie van Financiën, het Ministerie van Justitie en Veiligheid, FIU-Nederland, het Openbaar Ministerie

Deze plenaire vergadering was de eerste onder het tweejarig voorzitterschap van Singapore en vond plaats in Parijs.

Positie van de Russische Federatie

De FATF heeft opnieuw een verklaring¹ uitgegeven over de Russische oorlogshandelingen in Oekraïne. Deze blijven in strijd met de FATF-kernprincipes, die gericht zijn op het bevorderen van veiligheid en de integriteit van het wereldwijde financiële systeem. In juni heeft de FATF Rusland de belangrijkste leidende en adviserende rollen² ontnomen. In aanvulling op deze getroffen maatregelen heeft de Plenaire vergadering van de FATF nu besloten de resterende invloed van de Russische Federatie binnen de FATF verder in te perken. Vertegenwoordigers van het land kunnen geen deel meer uitmaken van huidige of toekomstige projectgroepen binnen de FATF. Rusland kan verder niet langer als FATF-lid deelnemen aan bijeenkomsten van regionale zusterorganisaties van de FATF.

De FATF zal de situatie monitoren en elke plenaire vergadering nagaan of er gronden zijn om deze beperkingen op te heffen of te wijzigen. De FATF herhaalt dat alle jurisdicties waakzaam moeten zijn op mogelijke opkomende risico's als gevolg van het omzeilen van maatregelen ter bescherming van het internationale financiële stelsel.

Strategische initiatieven

Versterken van mogelijkheden tot afpakken

Onder het voorzitterschap van Singapore is afpakken en internationale samenwerking ten behoeve van afpakken één van de strategische prioriteiten van de FATF. In meerdere werkgroepen werkt de FATF aan het verbeteren van de

¹ <https://www.fatf-gafi.org/publications/fatfgeneral/documents/outcomes-fatf-plenary-october-2022.html>

² Vertegenwoordigers van Rusland kunnen geen leidende of adviserende rol meer spelen. Zij kunnen niet langer deelnemen aan besluitvorming over herziening van de FATF-standaarden, over wederzijdse evaluaties, de governance van de organisatie en over zaken met betrekking tot lidmaatschap. De Russische Federatie kan ook geen evaluatoren, *reviewers* of andere experts meer leveren voor FATF-peer-reviewprocessen.

resultaten van de ontneming van vermogensbestanddelen en het wegnemen van financiële prikkels die criminele activiteiten stimuleren. Tijdens de Plenaire vergadering van de FATF werd benadrukt dat het bedrag aan in beslag genomen criminele opbrengsten wereldwijd minder dan 1% van het totaal aan criminele opbrengsten bedraagt³, dus dat ambitieuze en doortastende maatregelen nodig zijn om afpakken te stimuleren. Het is belangrijk om een sterk wettelijk kader voor de ontneming van vermogensbestanddelen te realiseren, om de standaarden van de FATF hiervoor te versterken en om internationale samenwerking op afpakken sneller en effectiever te laten verlopen. Tijdens de Plenaire vergadering werden afgevaardigden op de hoogte gehouden van de lopende projecten over afpakken en bijbehorende internationale samenwerking.

Toegang tot informatie over uiteindelijk belanghebbenden (UBO's)

In maart 2022 is de FATF het eens geworden over strengere wereldwijde regels voor transparantie van de uiteindelijk belanghebbenden van rechtspersonen. Dit om te voorkomen dat criminelen hun geld witwassen of illegale activiteiten verbergen via complexe bedrijfsstructuren of rechtspersonen.⁴ De vernieuwde FATF-standaard beoogt te verzekeren dat er altijd voldoende, accurate en actuele informatie beschikbaar is over de uiteindelijke begunstigde van en zeggenschap over een rechtspersoon. Nederland heeft al een UBO-register voor rechtspersonen. De aanpassingen in deze standaard hebben met name effect voor landen buiten de EU die nog geen UBO-register hebben geïntroduceerd. Tijdens de Plenaire werd een leidraad besproken die landen en de private sector moet helpen om de nieuwe standaard te implementeren. De afgevaardigden kwamen overeen om de concepttekst voor deze leidraad nu publiek te consulteren⁵. Belangstellenden kunnen hun visie uiterlijk 6 december 2022 kenbaar maken.

De FATF besloot eveneens tot publieke consultatie van voorgestelde wijzigingen ter versterking van de standaard voor transparantie van uiteindelijk belanghebbenden (UBO's) van trusts en andere juridische constructies (zonder rechtspersoonlijkheid)⁶. Belangstellenden kunnen hun commentaar tot 6 december 2022 indienen bij de FATF.

Aanpak van illegale geldstromen uit de handel in en productie van fentanyl en andere synthetische opiaten

De Plenaire vergadering keurde een rapport goed dat beleidsmakers en opsporingsautoriteiten moet helpen om de illegale handel in *fentanyl* en andere synthetische opiaten effectiever aan te pakken. Hoewel misbruik van deze middelen in grote delen van de wereld tot vele sterfgevallen door een overdosis leidt, blijft het aantal gevallen van illegale handel dat opgespoord of vervolgd wordt zeer laag. Het FATF-rapport bevat risico-indicatoren en aanbevelingen om de criminele geldstromen die samenhangen met deze illegale handel op te sporen

³ De UNODC heeft deze schatting in 2011 gedaan in het onderzoeksrapport '*Estimating illicit financial flows resulting from drug trafficking and other transnational organized crimes*' (https://www.unodc.org/documents/data-and-analysis/Studies/Illicit_financial_flows_2011_web.pdf)

⁴ <https://www.fatf-gafi.org/publications/fatfrecommendations/documents/r24-statement-march-2022.html>

⁵ <https://www.fatf-gafi.org/publications/fatfrecommendations/documents/r24-public-consultation-oct-2022.html>.

⁶ <https://www.fatf-gafi.org/publications/fatfrecommendations/documents/r25-public-consultation-oct22.html>

en te verstoren. Deze omvatten onder meer training voor medewerkers van opsporingsinstanties, internationale samenwerking tussen landen en publiek-private samenwerking om verdachte activiteiten te identificeren. Het rapport wordt medio november gepubliceerd.

Jurisdicties met verhoogde risico's

De FATF publiceert twee lijsten waarop landen en jurisdicties staan met strategische tekortkomingen in hun nationale beleid ter voorkoming en bestrijding van witwassen en terrorismefinanciering. De eerste lijst betreft de zogeheten "hoog risicolanden onderhevig aan een oproep tot tegenmaatregelen". Deze lijst wordt vaak aangeduid als de "zwarte lijst". De lijst bevat jurisdicties die geen betrokkenheid tonen om verbeteringen door te voeren of onvoldoende voortgang hebben geboekt in het terugdringen van hun strategische tekortkomingen en die een bedreiging kunnen vormen voor het internationale financiële systeem.⁷ Noord-Korea en Iran staan al geruime tijd op deze lijst. Er geldt een oproep aan alle landen om effectieve tegenmaatregelen te nemen tegen deze twee landen.

Myanmar is nu toegevoegd aan de zwarte lijst, omdat het land een gebrek aan voortgang laat zien bij het uitvoeren van zijn verbeterplan. De FATF roept daarom alle landen ter wereld op om verscherpt cliëntenonderzoek te doen bij transacties op Myanmar, in lijn met de risico's. De FATF meldt daarbij wel expliciet dat deze verscherpte maatregelen niet ten koste mogen gaan van humanitaire geldstromen, financiering van legitieme NGO's en particuliere geldtransfers. Overigens staat Myanmar al sinds 1 oktober 2020 op de Europese lijst van hoog-risico derde landen, waardoor instellingen in Nederland sindsdien verscherpt cliëntenonderzoek dienen toe te passen.

De tweede lijst die de FATF publiceert is getiteld "Jurisdicties onder verscherpt toezicht".⁸ Deze lijst wordt vaak aangeduid als de "grijze lijst". De lijst bevat landen die strategische tekortkomingen hebben in hun nationale regimes ter voorkoming en bestrijding van witwassen en terrorismefinanciering, maar die gecommiteerd zijn om deze tekortkomingen aan te pakken. In de laatste plenaire vergadering is besloten dat Mozambique, Tanzania en de Democratische Republiek Congo worden toegevoegd aan deze lijst. Pakistan en Nicaragua hebben alle openstaande actiepunten van de FATF afgerond en worden van de lijst afgehaald, zodat deze landen niet langer onder verscherpt toezicht van de FATF staan. In totaal staan sinds oktober 2022 drieëntwintig landen op deze lijst.⁹ De Nederlandsche Bank en de Autoriteit Financiële Markten verwijzen op hun website na elke plenaire vergadering naar de meest recente lijsten. Op diezelfde websites wordt toegelicht welke (aanvullende) maatregelen Nederlandse financiële instellingen dienen te nemen in het kader van de naleving van de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme (Wwft) om het verhoogde risico ten aanzien van relaties met ingezetenen van deze landen en het uitvoeren van transacties van of naar deze landen te mitigeren.

⁷ <https://www.fatf-gafi.org/publications/high-risk-and-other-monitored-jurisdictions/documents/call-for-action-october-2022.html>

⁸ <https://www.fatf-gafi.org/publications/high-risk-and-other-monitored-jurisdictions/documents/increased-monitoring-october-2022.html>

⁹ Albanië, Barbados, Burkina Faso, Cambodja, Democratische Republiek Congo, Filipijnen, Gibraltar, Haïti, Jamaica, Jordanië, Kaaimaneilanden, Mali, Marokko, Mozambique, Panama, Senegal, Zuid-Soedan, Syrië, Tanzania, Turkije, Oeganda, Verenigde Arabische Emiraten en Jemen.